

10.08.2021

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

**GÜNLÜK BASIN
ÖZETLERİ**

**10 Ağustos 2021
Salı**

10.08.2021

RESMİ GAZETE'DE BUGÜN

10 Ağustos 2021 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

YÖNETMELİKLER

- Sigortacılıkta Tahkime İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Doçentlik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik
- Kırklareli Üniversitesi Avrupa Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

- Anayasa Mahkemesinin 26/5/2021 Tarihli ve 2018/9004 Başvuru Numaralı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 15/6/2021 Tarihli ve 2020/22495 Başvuru Numaralı Kararı

GÜBRETAŞ'ın 'Model Üretim Alanları'nda yılın ilk hasadı gerçekleşti

Tarımsal üretimde verimi ve kaliteyi artırmak amacıyla GÜBRETAŞ tarafından hayata geçirilen 'Model Üretim Alanları' projesi kapsamında ilk hasat Taşköprü sarımsağında gerçekleşirken, verimde yüzde 20'lik artış sağlandı.

GÜBRETAŞ'ın Model Üretim Alanları projesinde ilk hasat Taşköprü sarımsağında gerçekleştirilirken, verimde yüzde 20 artış sağlandı.

GÜBRETAŞ'ın açıklamasına göre, şirket, bilinçli tarımı yaygınlaştırmaya yönelik faaliyetleriyle tarım sektörü için katma değer üretmeyi sürdürüyor.

Bu amaca yönelik 2021'de Türkiye'nin 33 noktasında 21 çeşit bitki için Model Üretim Alanı oluşturuldu. Yılın ilk hasadı, Kastamonu Taşköprü'de sarımsak için kurulan model alanda gerçekleştirildi.

Sezon boyunca 18 dekarlık arazinin yarısında uzman ziraat mühendisleri danışmanlığında bilinçli tarım uygulamaları yürütülürken, diğer yarısında üretici geleneksel yöntemlerle bitki beslemeye devam etti. Taşköprü'deki model üretim alanı çalışması verimli bir hasatla tamamlandı. Üreticinin kendi yöntemleriyle aldığı sonuca göre model alandan kuru sarımsakta yüzde 20 daha fazla verim alındı.

Etkili ve dengeli bir gübreleme programının uygulandığı arazide, dekar başına 2 bin 800 kilogram verime ulaşılrken, üretici uygulamasıyla elde edilen verim 2 bin 320 kilogram olarak gerçekleşti.

"Verim ve kaliteyi artırmanın yollarını geliştiriyoruz"

Açıklamada görüşlerine yer verilen GÜBRETAŞ Genel Müdürü İbrahim Yumaklı, model üretim alanları projesiyle ülke için ekonomik değeri yüksek tarımsal ürünlerde verim ve kaliteyi artırmanın yollarını geliştirdiklerini bildirdi.

Proje kapsamında son 4 yılda 15'ten fazla tarımsal ürün için 100'e yakın model üretim alanı kurduklarını kaydeden Yumaklı, şu açıklamalarda bulundu: "Geleneksel üretici alışkanlıklarından farklı olarak, toprak ve yaprak analizleri sonuçlarına göre bilimsel yöntemlerle oluşturulan bitki besleme programlarını uyguladık. Fındık, zeytin, badem gibi ekonomik değeri yüksek ürünlerde çok ciddi verim artışları sağladık. Bu örnekler, bilinçli tarım uygulamalarının verimliliği nasıl artıracığını göstermek için üreticilerimize rehberlik etti."

İbrahim Yumaklı, Türkiye'nin farklı noktalarında yürüttükleri model üretim alanlarında üreticilere danışmanlık yaparak pazar değeri yüksek kaliteli ürünler hasat edilmesine katkı sağladıklarını anlattı.

Bu yıl da 33 lokasyonda 21 farklı bitki üzerinde çalışarak zirai danışmanlık faaliyetlerini ülkenin her noktasında üreticilere ulaştırmaya devam ettiklerini kaydeden Yumaklı, "Proje kapsamında yaptığımız ilk hasat markalaşmış ve coğrafi işaret ile tescillenmiş sarımsak ürünü oldu. Sarımsak üretiminde yakalanan bu ivmenin Taşköprü'nün ekonomisi açısından verim ve kalite artışıyla devam etmesini önemsiyoruz." açıklamalarında bulundu.

Pakdemirli: 3 bölgede yangınlar devam ediyor

Tarım ve Orman Bakanı Bekir Pakdemirli, "Muğla'da Köyceğiz ve Milas, Aydın'da Bozdoğan yangını devam ediyor." dedi.

Marmaris Şehit Görkem Hasdemir Beldibi Yangın Ekip Binasında açıklama yapan Pakdemirli, şunları söyledi:

"270 orman yangınıyla uğraştık, 267'si kontrol altında. Üç orman yangını için çalışmalar devam ediyor. Köyceğiz'de yangın vadiye hapsolmuş şekilde devam ediyor ama kontrol altında diyemiyoruz. Kontrol altına alınan yerlerde dıştan içe doğru soğutma işlemi uyguluyoruz. Arazözler en ufak duman kalmayacak şekilde çalışıyor."

BM'den iklim değişikliği uyarısı

Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli (IPCC) tarafından hazırlanan 6. Değerlendirme Raporu'nun ilk kısmı olan "İklim Değişikliği 2021: Fiziksel Bilim Temeli" çalışmasına göre, küresel ısınma, insan faaliyetlerinin etkisiyle son 2 bin yılda görülmemiş bir oranda arttı.

Küresel sıcaklık artışının 1,5 dereceyle sınırlandırılabilmesi için ülkelerin emisyonlarını 2030'a kadar yarıya indirmeleri ve sıfır emisyon yol haritalarını planlarının merkezine koymaları gerekiyor.

Atmosferdeki karbon emisyonu yoğunluğu 2019'da 2 milyon yıl içinde en yüksek seviyesine ulaştı. Önemli sera gazları olan metan ve azot oksit gazlarının konsantrasyonları 2019'da 800 bin yıldaki en yüksek seviyesinde gerçekleşti.

Okyanus, buz tabakaları ve küresel deniz seviyelerindeki değişiklikler, yüz yıl ila bin yıllık zaman dilimlerinde geri döndürülemez hale geldi.

Son yılda Arktik deniz buzunun seviyesi 1850'den beri en düşük seviyesine geriledi.

Deniz seviyelerindeki küresel ortalama yükseliş, 1900'den beri son 3 bin yıldaki en hızlı artış olarak kayıtlara geçti. Denizel ısı dalgalarının oluşma sıklığı 1980'lerden beri iki katına çıktı.

1,5 derece ne kadar aşılsa öngörülemez riskler o kadar artıyor

Toplam 234 bilim insanı ve 195 hükümet tarafından onaylanan Değerlendirme Raporu'na göre, insan faaliyetleri kaynaklı emisyonlar, gezegenin değişmesinin ve daha az istikrarlı hale gelmesinin temel sebebi olarak görülürken bu etkilerin bazılarının geri dönüşü bulunmuyor.

Emisyon azaltımına yönelik en iddialı adımların atıldığı senaryoda dahi ortalama küresel sıcaklık artışının gelecek 20 yıl içinde 1,5 dereceye ulaşacağı hatta bu seviyeyi aşacağı tahmin ediliyor.

Bu eşiğin aşılmasından sonra ortalama sıcaklık artışının ancak yüzyılın sonuna doğru yeniden 1,4 dereceye düşeceği öngörülüyor.

Küresel ısınma 1,5 derece eşiğini ne kadar aşarsa dünyada öngörülemez ve ciddi risklerin oluşma ihtimali de o kadar artıyor.

Buz tabakası oluşumu ve erime süreçlerindeki belirsizlik nedeniyle küresel ölçekte deniz seviyesindeki artışın 2100 yılında 2 metreye, 2150 yılında ise 5 metreye kadar olan olası aralığın üzerinde gerçekleşmesi, emisyonların en fazla arttığı senaryoda göz ardı edilemiyor.

Deniz seviyesindeki yükselişin iklim değişikliğiyle en iddialı şekilde mücadelenin amaçlandığı yol haritalarında dahi yüz binlerce yıl devam edeceği öngörülüyor.

İnsan kaynaklı değişen iklim sonucunda yangın ve sellerde artış

Rapora göre, Kuzey Amerika, Avrupa, Avustralya, Latin Amerika, Afrika'nın bazı bölgeleri, Sibiryaya, Rusya ve Asya'nın da içinde bulunduğu gezegenin büyük bir bölümü sıcak hava dalgalarını içeren aşırı sıcaklara maruz kalıyor.

Son zamanlarda aşırı sıcakların gerçekleşmesi, insan etkisi olmadığı durumda ise son derece düşük bir ihtimal olarak değerlendiriliyor. Yaz aylarında yaşanan yangınlar ve seller, insan kaynaklı küresel ısınma sonucu iklim sisteminin değişmesiyle aşırı hava olaylarının seyrine örnek oluşturuyor.

Kaybedecek zaman kalmadı

Mevcut iklim politikaları ve Paris Anlaşması kapsamında sunulan ulusal katkı beyanları doğrultusunda küresel ısınma, en iyi tahminle 2100'de 2,7 dereceye ulaşıyor.

Bu nedenle, küresel sıcaklık artışının 1,5 dereceyle sınırlandırılabilmesi için ülkelerin emisyonlarını 2030'a kadar yarıya indirmeleri ve sıfır emisyon yol haritalarını planlarının merkezine koymalarına ihtiyaç duyuluyor.

İnsan kaynaklı küresel ısınmayı belirli bir düzeyde sınırlandırmak, toplam karbon emisyonlarının sınırlandırılmasının yanı sıra net sıfır emisyona ulaşılmasını ve diğer sera gazı emisyonlarında önemli azaltım gerçekleşmesini gerektiriyor. Bu kapsamda bilim insanları, küresel sıcaklık artışını 1,5 dereceyle sınırlandırmak için acilen harekete geçme çağrısında bulunuyor.

Büyük "kirleticilere" çağrı

Birleşmiş Milletler (BM) İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi Taraflar Konferansı (COP26) Başkanı Alok Sharma, rapora ilişkin değerlendirmesinde, iklim krizi etkilerinin tüm dünyada görüldüğünü belirterek, "Bilim, bu krizin en olumsuz etkilerini yaşamlarımızda, geçim kaynaklarımızda ve doğal yaşam alanlarımızda görmeye devam edeceğimizi açıkça gösteriyor. Tüm ülkelere, hükümetlere, iş dünyasına ve toplumlara mesajımız, iklim değişikliğinin gidişatında belirleyici olan önümüzdeki on yılda kararlarınızı bilime dayalı ve küresel ısınmayı 1,5 dereceyle sınırlandırma hedefini canlı tutmak üzere olan sorumluluğunuzu benimseyecek şekilde verin. Bunu hep birlikte başarabiliriz." ifadelerini kullandı.

Sharma, bu başarının temelinde yatanları ise şu şekilde sıraladı: "Başarının temelinde yüzyılın ortasına kadar net sıfır emisyon hedefine dayalı yol haritasına sadık kalmak, 2030'a ilişkin iddialı emisyon azaltım hedefleri taahhüt etmek ve uzun vadeli stratejileri öne çıkararak kömüre dayalı elektrik üretimini sonlandırmak, elektrikli araçların piyasaya sürülmesini hızlandırmak üzere harekete geçmek, ormansızlaşmayla mücadele etmek ve metan emisyonlarını azaltmak yatıyor."

Londra merkezli düşünce kuruluşu E3G'nin Genel Müdürü Nick Mabey ise bilim dünyasının iklim değişikliği konusundaki fikir birliğinin, tüm ülkelerin düşünülenden daha yüksek iklim risklerine maruz kaldığını ortaya koyduğuna dikkati çekerek, "Günümüzde tüm dünyayı etkisi altına alan iklim felaketleri, en zengin ve en güçlü ülkeleri dahi savunmasız bırakıyor. Glasgow'da gerçekleşecek 26. Taraflar Toplantısı'nda büyük kirleticilerin, kendilerini iklim etkilerinden koruyamayanlara daha fazla finansal yardım sağlamasına yönelik mekanizmaları uygulamaya koymaya liderlik etmenin yanı sıra emisyonlarını hızla azaltmaları gerekiyor." değerlendirmesinde bulundu.

"İklim krizinin yıkıcı etkilerini bireysel hayatlarımızda görüyoruz"

Sürdürülebilir Ekonomi ve Finans Araştırmaları Derneği Kurucu Direktörü Bengisu Özenç, son günlerde dünyanın genelinde olduğu gibi Türkiye'de de büyük çaplı

10.08.2021

sellerin ve yangınların eş zamanlı yaşandığı ve buzulların eridiğine yönelik haberlerin arttığını dile getirerek, şunları kaydetti:

"IPCC raporu, iklim değişikliğinin yıkıcı etkilerini bireysel hayatlarımızda görmeye başladığımız bugünlerde önlem alınmadığı takdirde bu afetlerin şiddetini artırarak devam edeceğine dikkati çekiyor. Sorumluluktan kaçmaya çalışmak yerine, iklim değişikliğine karşı alınacak önlemlerin tüm insanlığın ve gezegenin ortak refahı için atılacak adımlar olduğunun farkında olarak bir an önce harekete geçilmesi gerekiyor.

Bu doğrultuda atılacak küresel adımların bir parçası olarak, Türkiye'nin iklim hedeflerini acilen daha iddialı hale getirmesini ve tüm politikalarını bu hedeflerle uyumlaştırmasını talep ediyoruz."

Yıllık yüzde 25'e dayanan gıda enflasyonuna karşı 3 önlem var

Gıda enflasyonuna ilişkin Merkez Bankası'nın elini rahatlatma olasılığı bulunan düzenlemeler Ekonomi Reform Paketinde 3 başlıkta toplanıyor.

Enflasyonla mücadelede yalnız kaldığını belirten Merkez Bankası Başkanı Şahap Kavcıoğlu'nun, enflasyon sepetinin en önemli kısmını oluşturan gıda enflasyonuna ilişkin elini rahatlatma olasılığı bulunan düzenlemeler Ekonomi Reform Paketinde 3 başlıkta toplanıyor. Ancak bunların pakette öngörülen takvimde yetiştirilebilmesi çok kolay görünmüyor. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın duyurduğu takvimini ise Hazine ve Maliye Bakanı Lütfi Elvan'ın açıkladığı Ekonomi Reform Paketi'nin, tarımsal üretim ve gıda enflasyonu açısından en önemli unsurunu sözleşmeli tarım oluşturuyor.

Sözleşmeli tarımda anlaşmalara uyulmazsa...

Aslında özel sektör uzun yıllardır sözleşmeli tarımı oldukça başarılı bir şekilde uyguluyor. Ancak burada, bazen çiftçi bazen de çiftçi ile anlaşma imzalayan kuruluşun, anlaşma yükümlülüklerini yerine getirmemesi, sistemi olan inancı azaltıyor. Örneğin domates için firma ve çiftçi 1 liralık sabit fiyat üzerinden anlaşıyor. Hasat döneminde ürünün piyasa fiyatının çok yükselmesi halinde, çiftçi ürünü anlaşma yaptığı firma yerine piyasaya satmayı tercih ediyor. Tam tersi durumda yani ürün fiyatının düşmesi halinde ise bu kez firma, ürünü çiftçiden pahalı almak yerine, piyasadaki daha ucuza alıyor.

10.08.2021

Sözleşmeli tarımı kamu kurumlarından Türkşeker ile kooperatif olan Tarım Kredi son yıllarda etkin bir şekilde yürütüyor. Birçok tarıma dayalı sanayi işletmesi de daha küçük çaplı olmak üzere bu alanda faaliyet gösteriyorlar.

Sistemin mevcut handikaplarını gidererek, hem alıcı hem de satıcıya, sözleşmeye uymamaları halinde çeşitli yaptırımlar getirilmesini öngören yasal düzenlemenin takvim uyarınca 30 Eylül'e kadar çıkarılması gerekiyor. Buna karşın, kanun gerektiren bu düzenlemeyi hayata geçirecek olan TBMM ise olağanüstü bir gelişme olmazsa 1 Ekim'de açılacak.

Hâl yasası ve erken uyarı sistemi de bekliyor

Yıllardır tartışılmasına rağmen bir türlü hayata geçirilemeyen, Hâl Yasası'nın yılbaşına kadar çıkarılması öngörülüyor. Bu düzenlemenin özellikle aracılık maliyetini düşürmesi bekleniyor. Gıda fiyatlarındaki dalgalanmanın önlenmesi ve enflasyona etkisinin azaltılmasıyla ilgili kurulacağı belirtilen erken uyarı sisteminin ise 30 Eylül'e kadar tamamlanması gerekiyor.

Başkent'in de rengi maviye döndü

Sağlık Bakanı Koca, başkent Ankara'nın Kovid-19'a karşı yüzde 75'i aşan aşılanma oranıyla artık düşük riskli iller arasında yer aldığını bildirdi.

Sağlık Bakanı Fahrettin Koca, sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımında şunları kaydetti:

"Ankara, Kovid-19'a karşı yüzde 75'i aşan aşılanma oranıyla artık düşük riskli iller arasında. Haritamızdaki yeni rengi mavi. Bolu, Çankırı, Kırıkkale, Kırşehir, Aksaray ve Konya, başkentini aşı olma kararıyla kararını uygulama hızını örnek almalı."

Ömer Çelik: Türkiye hiç kimsenin göçmen kampı değildir

AK Parti Sözcüsü Ömer Çelik, parti MYK'sından sonra yaptığı açıklamada, "Türkiye ölümden kaçan insanlara kucak açar. Bunun istismar edilmesine kesinlikle müsaade etmeyiz. Türkiye, hiç kimsenin göçmen kampı değildir." dedi.

Çelik, şöyle devam etti:

"Kendisinin göçmen olduğunu söyleyip de milletimize karşı aşırı ifadeler kullanan bazı tipler sosyal medyada gözüküyor, bunlara karşı da gereği hukuk içerisinde yapılır."

Orman yangınlarıyla ilgili yanıtlanması gereken sorular

Ali Ekber YILDIRIM

10 Ağustos 2021 Salı

Orman yangınlarının ağır tahribatı ve bilançosu ortaya çıktıkça geriye dönük olarak bu yangınların nedenleri, sorumluları, yapılması gerekenler ve yapılmayanlar üzerine sorular gündeme geliyor. Yanıtlanması gereken çok soru var.

Alınması gereken önlemler, yapılması gereken çalışmalarla bu yangınlar önlenebilir miydi? Bundan sonra benzer yangınların yaşanmaması için neler yapılmalı? Yanan alanların ağaçlandırılması, yeşillendirilmesi kadar yeni yangınların önlenmesi çok çok önemli.

Orman Mühendisi Doç. Dr. Yücel Çağlar, sorulması ve yanıtlanması gereken sorularla ilgili detaylı bir yazı gönderdi. Çağlar'ın sorduğu soruları özetleyerek paylaşıyorum:

"Ülkemizde her zaman çıkan, bundan sonra da çıkabilecek olan orman yangınlarıyla ilgili sorulması ve yanıtlanması gereken o denli çok soru var ki. Ancak, bunların çoğu ya hiç sorulmuyor ya da soruluyormuş gibi yapılıyor. Varsa yoksa Orman Genel Müdürlüğü (OGM) neden uçak almıyor, Türk Hava Kurumu'nun uçaklarından neden yararlanılmıyor, helikopterler, uçaklar neden bu denli gecikiyor, son zamanlarda da bir de küresel ısınmaya karşı önlemleri alınıyor mu? Sorular soruluyor.

Bu türden soruların önemini yadsımıyorum kuşkusuz ama bence öncelikle ve ısrarla sorulması gereken çok daha önemli başka sorular var. En masumunu örnekleyeyim: İklimbilimcilerinin "küresel ısınma" öngörüsünün gerçekleşme olasılığı hiç de az değil; belirtileri çoktandır gündemde. Peki, ormancılığımızın bu olasılığa karşı şimdiden - gerçekte çok önceden - geliştirdiği ekolojik, ekonomik, toplumsal ve kültürel somut önlemleri var mı? Daha da önemlisi, varsa bu önlemler belirli bir düzen içinde kararlılıkla uygulanabiliyor mu?

Öte yandan, özellikle 2000'li yıllarda iyiden iyiye pekiştirilip yaygınlaştırılan ormancılık ideolojisi, başta Orman Genel Müdürlüğü olmak üzere ilgili kuruluşlar yönetsel yapıları, gelenekleri ve olanaklarıyla bu gereği yerine getirebilir mi? Son orman yangınları da gösteriyor ki, hayır; kesinlikle yerine getiremez. Çünkü, günümüzde ormancılığımızın, daha geniş bir söylemle de kamu yönetiminin orman yangınlarının daha çok çıkmasına, daha hızlı yayılmasına, daha büyük yıkımlara yol açmasına neden olabilecek politik, yasal, kurumsal ve teknik sorunları, yetersizlikleri var.

Sorulması gerekenler

1- Anayasamızın 170. maddesine göre; "31/12/1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tamamen kaybetmiş yerlerin değerlendirilmesi; bilim ve fen bakımından orman olarak muhafazasında yarar görülmeyen yerlerin tespiti ve orman sınırları dışına çıkartılması; orman içindeki köyler halkının kısmen veya tamamen bu yerlere yerleştirilmesi için Devlet eliyle anılan yerlerin ihya edilerek bu halkın yararlanmasına tahsisi kanunla düzenlenir. Devlet, bu halkın işletme araç ve gereçleriyle diğer girdilerinin sağlanmasını kolaylaştırıcı tedbirleri alır. Orman içinden nakledilen köyler halkına ait araziler, Devlet ormanı olarak derhal ağaçlandırılır". Bu anayasal gerek yerine getiriliyor mu?

Orman Kanunu 43 kez değişti

2- 1954 yılında çıkarılan 6831 sayılı Orman Kanunu 2020 yılı sonuna değin tam 42 kez değiştirilmiş, bu değişikliklerin 27'si 2003-2020 döneminde yapılmıştır. Yasanın belirli maddelerinde yapılan bu değişikliklerin yanı sıra yasaya 11 de ek madde getirilmiştir. Ek olarak, ilgili yönetmelikler de onlarca kez yeniden düzenlenmiştir. Ağırlıklı "devlet ormanı" sayılan yerlerin yapılaşmaya açılması, gerçek ve tüzel kişilerin bu yerlerden yararlanmasını kolaylaştırmak amacıyla yapılan bu düzenlemelerin orman yangınlarını tetikleyici bir etkisi olmamış mıdır?

3- Orman Genel Müdürlüğü, ağırlıklı, "devlet ormanı" sayılan 22,9 milyon hektar alanda başta "orman" sayılan yerler ile bu yerlerdeki tüm ormancılık çalışmalarını planlama ve yürütmekle görevlendirilmiş tüzel kişiliğe sahip katma bütçeli bir kuruluştur. Taşrada, temel olarak, 28 "orman bölge müdürlüğü" ile bunlara bağlı 263 "orman işletme müdürlüğü" ve bunlara bağlı 2140 "orman işletme şeflikleri" biçiminde yapılandırılmıştır. Bu birimler orman yangınlarının önlenmesinde ve söndürülmesinde doğrudan görevlidir. OGM, bu yapısıyla 2020 yılında; 15 bin 334 memur, 5 bin 564 sözleşmeli, 9 bin 89 sürekli işçi, 8 bin 197 geçici işçi olmak üzere toplam 38 bin 184 işgören işlendirmiştir (istihdam edilmektedir). Bu amaçla; 3,7 milyar lira genel bütçe ödeneğinden, 3,9 milyar lira özel gelirlere ve 6,6 milyar lira döner sermayeden olmak üzere toplam 13,7 milyar lira harcamıştır.

Orman Genel Müdürlüğü, bu para, alan ve işgücü kaynaklarını ne denli verimli kullanmıştır? Hiç böyle bir araştırma yapılmış mıdır?

Bu istihdam politikası ile yangınlar söndürülebilir mi?

4- Orman yangınlarını önleme ve söndürme çalışmalarında gerektiğinde etkin olunabilmesi için orman işletme müdürleri ile orman işletme şeflerinde istihdam edilenlerin yörelerinin özellikle ekolojik, ekonomik, toplumsal ve kültür koşullarıyla tanışık, dahası uzmanlığının olması yaşamsal öneme sahiptir. Ancak OGM, bir yandan özellikle orman mühendisleri ile orman muhafaza memurlarını bilen sözleşmeli olarak istihdam etme düzenini yaygınlaştırma çabasını sürdürmektedir. En son 2019 yılında; 2750 orman muhafaza memuru, 1150 orman mühendisi ile 1146 öteki alanlardan sözleşmeli olarak işe almıştır.

OGM bir yandan da, kural durumuna getirilen ama uygulamada çeşitli haksızlıklara, keyfi görevlendirmeleri önleyemeyen "rotasyon" düzenini sürdürmektedir. Bu istihdam politikasıyla orman yangınları en aza indirilebilir, en az zararla söndürülebilir mi?

Yangınların çıkış nedenleri

5- OGM'nin "resmi istatistikler" adıyla düzenli olarak yayımlanan ve herkese açık olan verilerine göre ülkemizde yılda ortalama (1997-2020) 2262 orman yangını çıkıyor, ortalama 9201 hektar orman ve maki ekosistemi zarar görüyor. Öte yandan, yine OGM'nin belirlemelerine göre ülkemizde orman yangınlarının; %46,8'i ihmal, %9,4'ü kaza, %11'i doğal ve %24,7'si de bilinmeyen nedenlerle çıkıyormuş. Peki, başta kasıt olmak üzere ihmal, kaza, doğal nedenlerinin açılımı nedir; özellikle de nedeni belirlenemeyen yangınların nedenleri çok boyutlu olarak belirlenip, bunların önlenmesine yönelik önlemler geliştirilmiş ve yaşama geçirilmiş midir?

6- Ege ve Akdeniz bölgelerinin kıyısız yörelerindeki yerleşmelerin, kara yollarının yakın çevresindeki orman ekosistemlerinde kolay yanıcı diri ve ölü bitki örtüsü ile ağaçların kurumuş dalların yangın çıkma olasılığını büyük ölçüde artırdığı biliniyor. Bu durumun özellikle sık dikimlerle oluşturulmuş ve 30-40 yaşlarına gelmiş orman ekosistemlerinde görece daha yoğun yaşandığı da bilinen bir başka gerçek. Bu yangıncıları temizlik çalışmaları neden yaygınlaştırılmıyor?

7- İzmir'deki Orman Yangınları İşçi Eğitim Merkezi Müdürlüğü'nün tam donanımlı tesisleri neden İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Orman Fakültesi'ne devredilmiştir? Bölgede orman yangınları işçileri için başka bir eğitim merkezi oluşturulmuş mudur?

Madencilik, enerji ve turizm tahsislerinin yangınlardaki rolü

8- "Devlet ormanı" sayılan yerlerde binlerce madencilik, enerji, turizm ve benzeri tesis için yer tahsis edilmiştir. Öyle ki, bu nedenle orman ekosistemleri, deyim yerindeyse yolgeçen hanına dönüştürülmüştür. Bu tesislerin orman yangınlarını önleme amaçlı donanımları, önlemleri yeterli midir; yeterli olup olmadığı düzenli olarak denetlenmekte midir; yeterince önlem alınmadığı gerekçesiyle bugüne değin bu gibi kaç tesise yaptırım uygulanmıştır?

9 - OGM "devlet ormanı" sayılan yerlerdeki orman ekosistemlerinde kesilmesine karar verilen ağaçları dikili durumdayken ihaleyle ya da tahsisli olarak satmakta, bu uygulamayı giderek de yaygınlaştırmaktadır. Bu nedenle bir yandan orman yolları büyük taşıyıcıların kullanabileceği gibi genişletilmekte bir yandan da bu yerlere giriş çıkışlar orman ekosistemleri içindeki hareketliliği artırmaktadır. OGM, orman ekosistemlerindeki bu hareketliliği nasıl ve ne denli denetleyebilmektedir?

10- OGM, 1990'lı yıllardan beri "devlet ormanı" sayılan yerlerdeki "verimsiz" saydığı orman ekosistemleri ile maki ekosistemlerinin yerinde gerçek ve tüzel kişilerin özel ormanları gibi yararlanabilecekleri ağaçlandırmalar yapmasına izin vermektedir. 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 57. maddesine dayanılarak yapılan bu uygulama Anayasa'nın 169. maddesine aykırıdır. Kaldı ki bu ağaçlandırmalar daha çok Ege ve Akdeniz bölgelerindeki orman ve maki ekosistemleri içinde, çoğunlukla da zeytin, kestane, ceviz, badem vb. meyveli ağaç ve ağaççık türleriyle yapılmaktadır. 2020 sonuna değin 142,3 bin hektara ulaşan bu çalışmalar, çevrelerindeki orman ekosistemlerinde başta yangınlar olmak üzere çeşitli olumsuzluklara yol açmıyor mu?"

Yücel Çağlar, bu soruların muhatabının, Tarım ve Orman Bakanı, Orman Genel Müdürü ile yardımcıları, ilgili daire başkanlıkları, orman bölge müdürleri ile yardımcıları, ormancılık araştırma enstitü müdürlükleri, orman fakülteleri, soruşturma açan ya da açacak olan başsavcılıklar olduğunu belirtiyor. Bu sorulara net yanıtlar verilirse bundan sonra orman yangınlarının azaltılması, yangın çıktıktan sonra hızla kontrol altına alınması mümkün olacaktır.

İrfan Donat

“Freni patlamış bir otobüsün içinde, son sürat uçuruma doğru gidiyoruz”

Dünyanın en saygın iklim bilimi kuruluşları arasında yer alan **Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli** (The Intergovernmental Panel on Climate Change - IPCC) **altındaki Çalışma Grubu I, "İklim Değişikliği 2021: Fiziksel Bilim Temeli"** başlıklı yeni raporunu yayınladı.

Söz konusu çalışma, 234 bilim insanı ve 195 hükümet tarafından onaylandı.

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa, Orman Fakültesi, Toprak İlimi ve Ekoloji Anabilim Dalı'ndan Prof. Dr. Doğanay Tolunay, rapor için, "IPCC'nin 6. Değerlendirme Raporu, ülke görüşleri de dikkate alınarak hazırlandığı için açık açık yazmasa da **freni patlamış bir otobüsün içinde, son sürat uçuruma doğru gittiğimizi söylüyor** aslında. Türkiye olarak bizler de bu otobüsün içindeyiz..." diyor.

Söz konusu çalışma, iklim bilimindeki en güncel veri ve analizleri bir araya getiren ve IPCC tarafından 2014'de yayınlanan 5. Değerlendirme Raporu ile bilim camiasında dönüm noktası olarak kabul edilen 1,5°C Özel Raporu'ndan bu yana en önemli güncelleme olarak kabul ediliyor.

Avrupa İklim Vakfı'nın (European Climate Foundation) Türkiye ekibi, raporun geniş özetini detaylı şekilde Türkçe'ye çevirmiş.

Biz de lafı fazla uzatmadan yeni raporda öne çıkan önemli bulguları, tespitleri ve uyarıları sizlerle paylaşalım istedik.

Yeni rapor, dünyanın iklim sistemlerinin nasıl değiştiğine yönelik çok önemli bilimsel bulgular ortaya koyuyor.

195 hükümetin desteklediği rapor; insanlığın, tartışmasız, küresel ısınmaya neden olduğu ve gezegenin durumunu kalıcı olarak aşağıya çektiğini belirtiyor.

Geçtiğimiz hafta ve aylarda, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu pek çok ülkede yangın, sel gibi yıkıcı hava olaylarına şahit olurken, raporda bugünden sonra bazı iklim etkilerinin geri döndürülemeyeceği riski konuşuluyor.

RAPORDA ÖNE ÇIKAN NOKTALAR

*** IPCC analizlerine göre 1,5°C eşiğinin aşılmadığı hiçbir senaryo yok. En iddialı senaryoda bile, bu eşiğin aşılmasından sonra ortalama sıcaklığın ancak yüzyılın sonuna doğru yeniden 1,4°C'ye doğru düşüş göstereceği tahmin ediliyor.

*** Sıcaklık artışını 1,5°C ile sınırlamak için, hükümetlerin emisyonlarını 2030 yılına kadar yarıya indirmesi gerekiyor. Bu nedenle, iklim planlarının daha iddialı hale getirilmesi ve net sıfır emisyon yol haritalarının, hızla gerçekleştirilecek emisyon azaltım çabalarının temeline koyulması gerekiyor.

*** 2019'da atmosferdeki CO2 konsantrasyonu, 2 milyon yıl içinde herhangi bir zamandan daha yüksek şekilde gerçekleşti. Önemli sera gazları olan metan ve azot oksit gazlarının konsantrasyonları, 800.000 yıllık zaman dilimindeki herhangi bir zamanından daha yüksek şekilde gerçekleşti.

*** Bilim insanları, yakın vadede CO2 dışındaki, metan, SO2 (Kükürtdioksit) ve NO2 (Azotoksit) gibi sera gazlarıyla mücadele etme ihtiyacını net şekilde ortaya koyuyor.

*** Deniz seviyelerindeki küresel ortalama yükseliş, 1900'den bu yana, son 3000 yıldaki herhangi bir zamandan daha hızlı artış gösterdi.

*** Denizel ısı dalgalarının oluşma sıklığı, 1980'lerden bu yana iki katına çıktı.

*** Buz tabakası süreçlerindeki belirsizlik nedeniyle, küresel ölçekte deniz seviyesindeki artışın 2100 yılında 2 metreye, 2150 yılında ise 5 metreye kadar olan olası aralığın üzerinde gerçekleşmesi, emisyonların en fazla arttığı senaryoda göz ardı edilemez hal alıyor.

*** Deniz seviyesindeki yükselişin, iklim değişikliğiyle en iddialı şekilde mücadele eden yol haritalarında dahi yüz binlerce yıl devam etmesi öngörülüyor.

*** Gezegenin büyük bölümü, sıcak hava dalgalarını içeren aşırı sıcaklara maruz kalıyor.

*** Son zamanlarda yaşanan aşırı sıcakların gerçekleşmesi, insan etkisi olmadığı durumda, son derece düşük bir ihtimal olarak değerlendiriliyor.

*** Akdeniz, Güney Avustralya ile Kuzey Amerika'nın batı kıyılarının artan kuraklıklarla karşı karşıya kaldığını gösteren yeterli kanıt hali hazırda elimizde bulunuyor.

*** Mevcut iklim politikaları ve Ulusal Katkı Beyanları doğrultusundaki en iyi tahmin ise, 2100 yılına gelindiğinde küresel ısınmanın 2,7°C'ye ulaştığı senaryo.

*** Dünyanın yüzey sıcaklığının en son 2,5°C'nin üzerine çıkması (sanayi devrimi öncesindeki seviyelerle kıyaslandığında), 3 milyon yılı aşkın zamanda gerçekleşmişti. Bu sebeple gezegenin karşı karşıya olduğu ısınma seviyesi, eşi benzeri görülmemiş ölçekte dir.

TEMEL BULGULAR

*** Bilim insanlarının, gezegenin insan faaliyetleri sebebiyle ısındığına dair şüphesi bulunmuyor. İnsan faaliyetleri sonucunda, gezegenin ikliminde hızlı ve büyük ölçekli değişiklikler meydana geldi. Bu etkilerin bazılarının geri dönüşü bulunmuyor.

*** İlişkilendirme bilimi, insanlığın iklim sistemi üzerindeki etkisine dair kanıtlar sunuyor. İnsan kaynaklı emisyonlar, gezegenin değişmesine ve daha az istikrarlı hale gelmesinin temel sorumlusu olarak görülüyor.

*** Gerçekleştirilen tüm senaryolarda gezegenin en az 1,5°C ısınacağı öngörülüyor. Emisyon azaltımı kapsamında en iddialı adımların atıldığı senaryoda dahi, 2030'lu yıllara gelindiğinde gezegen 1,5°C ısınıyor, yine bu yıllarda 1,6°C'yi aşıyor, ancak yüzyılın sonunda sıcaklıklar yeniden 1,4°C'ye düşüyor.

*** Bilim insanları, yakın vadede CO2 dışındaki sera gazlarıyla mücadele etme ihtiyacını net şekilde ortaya koyuyor. Sera gazı etkisi yüksek olan metan gazının emisyonları, bu kapsamda özellikle endişe veriyor.

*** Dünyadaki doğal yaşamın, daha fazla ısınma nedeniyle zarar göreceği öngörülüyor. Bu nedenle kara ve okyanus ekosistemlerinin kapasitesinin, iklim sorununu çözmemize yardımcı olma anlamında sınırlı etkisi bulunduğu öne sürülüyor.

*** Isınmayı durdurmak istiyorsak, karar vericilerin net sıfır emisyon planlarını hayata geçirmesi gerekiyor. Karbondioksitin atmosfer dışında depolanmasına yönelik teknolojiler net sıfır emisyon planlarının önemli araçları arasında yer alıyor. Ancak bu

teknolojilerin kullanımının, yalnızca hızlı ve derin emisyon azaltımlarına eşlik ettiği durumda fayda sağlayacağı belirtiliyor.

*** Atmosferin kaldırabileceği ek CO2 yükünü değerlendirmenin basitleştirilmiş yolu olan karbon bütçesine ilişkin öngörüler, önceki raporlardan bu yana iyileştirildi. Ancak bilimsel hesaplamalardaki iyileştirmeler, kalan karbon bütçesinde büyük ölçekli bir değişiklik olmadığını gösteriyor.

İKLİM ÜZERİNDEKİ İNSAN ETKİSİ

*** Bilim insanları, iklim değişikliğinin bizden kaynaklandığının kesin olduğunu dile getiriyor. İklim sistemindeki ısınma ile görülen yaygın ve hızlı değişim, insan etkisi sonucu meydana geliyor.

*** İnsan etkisiyle iklim, son 2000 yılda görülmemiş bir oranda ısındı.

*** Önceki IPCC değerlendirmeleri uyarınca kesinliğe dayanan bu beyanlar, Karar Vericiler için Özet Raporu'nda, iklim değişikliğinin, yaklaşık 1750'den bu yana sera gazı konsantrasyonlarında gerçekleşen artış sonucunda gerçekleştiğini öne sürüyor. Bu durum, iklim değişikliğinin su götürmez bir şekilde insan faaliyetlerinden kaynaklandığını gösteriyor.

*** 2019'da atmosferdeki CO2 konsantrasyonu, 2 milyon yıl içinde herhangi bir zamandan daha yüksek şekilde gerçekleşti. Önemli sera gazları olan metan ve azot oksit gazlarının konsantrasyonları, 800.000 yıllık zaman dilimindeki herhangi bir zamanından daha yüksek şekilde gerçekleşti.

*** Isınma hızında artış yaşanıyor. 1970'den bu yana küresel yüzey sıcaklıkları, son 2000 yıllık zaman dilimindeki 50 yıllık dönemlere kıyasla daha hızlı yükseldi.

*** Küresel ısınmanın neredeyse tamamından, insan kaynaklı emisyonlar sorumludur.

GEZEĞENİ NASIL DEĞİŞTİRDİK?

*** Süregelen iklim değişikliğinin birçok sonucu, özellikle okyanus, buz tabakaları ve küresel deniz seviyelerindeki değişiklikler, yüzyıl ila bin yıllık zaman dilimlerinde geri döndürülemez hale geldi.

*** Son zamanlarda iklim sistemi genelinde yaşanan değişimlerin ölçeği ve mevcut durumu, binlerce yıldır eşi benzeri görülmemiş hale geldi.

*** Son on yılda Arktik deniz buzunun seviyesi, 1850'den beri en düşük seviyesine geriledi.

*** Rapora kritik eşiklerin dahil edilmesinin sebebi, gerçekleşme olasılığı düşük olsa da bu durumların yaratacağı yıkıcı etkileri göstermek amaçlıdır. Gerçekleşmesi düşük olaylar, örneğin buz tabakasında çöküş yaşanması, okyanus sirkülasyonunda oluşacak ani değişim, bileşik aşırı olaylar ve değerlendirmenin çok üzerinde ısınma gibi durumlar, gelecekte olma olasılığı yüksek sınıfına girdiğinden, göz ardı edilmemiş ve risk değerlendirmesine alınmıştır.

*** 1,5°C eşiğini ne kadar aşarsak, dünyamızda öngörülemez ve ciddi risklerin oluşma olasılığı o kadar artıyor. Geri döndürülemez etkisi olan bu kritik eşikler, göz önünde bulundurulan emisyon senaryolarında oldukça olası görülen ısınma değerleri için dahi küresel ve bölgesel ölçeklerde meydana gelebiliyor. Antarktika buz tabakasının hızla erimesi ve orman örtüsünün üst tabakasının kuruması gibi iklim sisteminde gerçekleşebilecek ani tepkiler ve kritik eşikler göz ardı edilemeyecek nitelikte değerlendiriliyor.

*** Deniz seviyelerindeki küresel ortalama yükseliş, 1900'den bu yana, son 3000 yıldaki herhangi bir zamandan daha hızlı artış gösterdi.

*** Denizel ısı dalgalarının oluşma sıklığı, 1980'lerden bu yana iki katına çıktı. 2006'dan bu yana gerçekleşen denizel ısı dalgalarına, insan etkisinin katkısı oldukça olası görünüyor.

*** Dağlarda ve kutup bölgelerinde yer alan buzulların, on yıllar, hatta yüzyıllar boyunca erimeye devam edeceği göz önünde bulundurulduğunda, çözülme sonucu donmuş tabakada tutulan karbonun atmosfere salınması, bu tabakanın oluşmasını gerektiren bin yıllık zaman dilimi göz önünde bulundurulduğunda geri döndürülemez etki yaratıyor.

*** Buz tabakası süreçlerindeki belirsizlik nedeniyle, küresel ölçekte deniz seviyesindeki artışın 2100 yılında 2 metreye, 2150 yılında ise 5 metreye kadar olan olası aralığın üzerinde gerçekleşmesi, emisyonların en fazla arttığı senaryoda göz ardı edilemez hal alıyor.

*** Deniz seviyesindeki yükselişin, iklim değişikliğiyle en iddialı şekilde mücadele eden yol haritalarında dahi yüz binlerce yıl devam etmesi öngörülüyor.

DEĞİŞEN İKLİM SİSTEMLERİ SONUCUNDA YANGIN VE SELLERDEKİ ARTIŞ

*** Değerlendirme Raporu'nun yayınlanmasından bu yana, iklim değişikliğinin neden olduğu aşırı hava olaylarının kanıtları hakkında önemli güncellemeler yapıldı. İnsan faaliyetlerinin belirli hava olaylarını ne şekilde etkilediğini değerlendirdikleri ilişkilendirme bilimindeki yeni gelişmeler sayesinde bilim insanları; aşırı sıcaklar, yağış, kuraklık ve tropik siklonların olasılığı ve şiddetindeki artışa ne şekilde katkı sunduğumuzu açıkça ortaya koyuyor.

*** Gezegenin büyük bölümü, sıcak hava dalgalarını içeren aşırı sıcaklara maruz kalıyor. Bu bölgeler arasında Kuzey Amerika, Avrupa, Avustralya, Latin Amerika'nın büyük bölümü, Afrika kıtasının güneyinin batı ve doğu kıyıları, Sibiryaya, Rusya ve Asya'nın tamamını kapsıyor. Son zamanlarda yaşanan aşırı sıcakların gerçekleşmesi, insan etkisi olmadığı durumda, son derece düşük bir ihtimal olarak değerlendiriliyor.

*** Kuraklık hakkında daha sınırlı bilgiye sahibiz. Ancak, Afrika kıtasının güneyinin batı ve doğu kıyıları, Akdeniz, Güney Avustralya ile Kuzey Amerika'nın batı kıyılarının artan kuraklıklarla karşı karşıya kaldığını gösteren yeterli kanıt hali hazırda elimizde bulunuyor.

*** Kuzey Avrupa, Kuzey Amerika ve Güney Afrika'nın bazı bölümleri daha yoğun yağışlarla maruz kalıyor. Ancak yağışlardaki artışı genelleştirmek için daha fazla veri gerekiyor.

*** 3-5 kategorisindeki tropikal siklonların küresel ölçekte gerçekleşme oranındaki artışın, son 40 yılda gerçekleştiği görünüyor. İnsan kaynaklı iklim değişikliği sonucunda, tropik siklonların daha fazla ve yoğun yağışlara sebep olduğu tahmin ediliyor.

*** Isınmadaki en ufak artış dahi büyük önem taşıyor. Aşırı uçlarda öngörülen değişikliklerin sıklığı ve yoğunluğu, küresel ısınmada oluşacak her ilave katkıyla birlikte artıyor. Yaz aylarında yaşanan yangınlar ve seller, insan kaynaklı küresel ısınma sonucu iklim sisteminin değişmesiyle aşırı hava olaylarının seyrine örnek oluşturuyor.

*** Sıcaklıklarda ve kuraklıkta artışla sonuçlanan aşırı hava olayları: İnsan kaynaklı ısınma olmadığı durumda meydana gelme ihtimali nadir olan aşırı sıcaklıkların yoğunluğu ve sıklığı, görülmemiş hızda artıyor.

*** Aşırı yağış olaylarının sıklaşması öngörülüyor. Yağıştaki sıklaşmanın yanı sıra, yağış olduğunda yüzeye düşen yağış miktarında da önemli bir artış olacağı tahmin ediliyor.

*** Birleşik olayların analizi, Değerlendirme Raporu 1. Çalışma Grubu tarafından sunulan önemli güncellemeler arasında yer alıyor. Birleşik olaylara, birbirine yakın zamanda, hatta aynı anda meydana gelen sıcak hava dalgaları ve kuraklıklar örnek olarak verilebilir. Bu tip birleşik olaylar, toplumların aşırı hava olayı sonrasında toparlanması için çok az, hatta hiç zaman tanımaması nedeniyle risk unsuru oluşturuyor. Rapor, insan etkisinin, 1950'lerden bu yana, aşırı olayların bir arada gerçekleşme olasılığını artırdığını ortaya koyuyor.

RAPOR, MEVCUT EMİSYON YOL HARİTAMIZ HAKKINDA NE DİYOR?

Rapor, günümüzde iklim taahhütleri (Ulusal Katkı Beyanları) kapsamında belirlenen iklim eyleminin emisyon artışıyla ilişkisine ışık tutuyor. CO2 emisyonlarındaki artış, yüzyılın ortasında en yüksek seviyesine ulaşarak, istikrarlı hale geliyor. Sonrasında düşüşe geçiyor ve yüzyılın sonuna doğru en keskin düşüşü gösteriyor. Metan ve kükürt dioksit gazlarındaki artış devam ediyor ve bu sera gazları yüzyılın ortalarında azalma eğilimi göstermeye başlıyor. Azot oksit gazları en belirgin artış eğilimini gösteriyor ve yüzyılın ikinci yarısına kadar azalmıyor. En iyi tahmin, 2100 yılına gelindiğinde küresel ısınmanın 2,7°C'ye ulaştığı senaryoda yer alıyor.

GELECEK TAHMİNLERİ VE NET SIFIR EMİSYON PLANLARINA ETKİLERİ

*** Karasal ekosistemlerden ve okyanuslardan oluşan yutak alanların karbon tutma kapasitesi sınırlıdır. En iddialı azaltımın gerçekleştiği iki senaryoda dahi en büyük karbon yükünü bu ekosistemlerin taşıdığını görüyoruz. Ancak bu alanların karbon tutma kapasitesi, sera gazı emisyonları ile orantılı şekilde artış göstermiyor. Değerlendirilen diğer üç senaryoda emisyonların hızla azalması, doğal yutak alanları sayesinde gerçekleşiyor.

*** En iddialı emisyon azaltımının gerçekleştiği yol haritasında, doğal yutak alanlar, emisyonların yüzde 70'ini bünyesinde tutuyor.

*** Mevcut politikaların, iklim değişikliğiyle mücadele planlarıyla uyumlu olduğu yol haritasında, emisyonların yalnızca yüzde 54'ü doğal yutak alanlar tarafından tutuluyor. Kalan miktar, karbondioksit yakalama teknolojilerinin sorumluluğuna bırakılıyor.

*** Günümüzde, geçmişte atmosfere saldıığımız karbon emisyonlarıyla mücadele ediyor; gelecek nesillerin payına daha fazla emisyon eklemekten kaçınmak istiyoruz. Fiziksel bilimler perspektifinden, insan kaynaklı küresel ısınmayı belirli bir düzeyde sınırlandırmak toplam CO2 emisyonlarının sınırlandırılmasının yanı sıra, net sıfır CO2 emisyonuna ulaşılmasını ve diğer sera gazı emisyonlarında önemli azaltım gerçekleşmesini gerektiriyor.

*** IPCC 1,5°C Özel Raporu'nda belirtildiği üzere, tüm senaryolarda net sıfır emisyonu ulaşılmak için karbondioksit yakalama teknolojilerine ihtiyaç duyuyoruz. Bu durumun, su mevcudiyetini, gıda üretimini ve biyolojik çeşitlilik gibi hayati yaşam destek sistemlerini etkilemesi öngörülüyor.

*** Karbondioksit yakalama, ağaçlandırma ve sulak alan restorasyonu gibi doğal karbon yutak alanlarından, atmosferden doğrudan karbon yakalama ve depolama teknolojilerine ve okyanusun karbon tutma kapasitesini artırmaya yönelik teknolojilere uzanan çeşitli yöntemleri kapsıyor.

*** CO₂ emisyon seviyelerindeki artışın devamı, okyanus ile karasal karbon yutak alanların, atmosferdeki CO₂ birikimini yavaşlatma konusunda daha az etkin rol oynamasına yol açacağına işaret ediyor.

*** Karbon döngüsünün vereceği tepkinin (geri bildirim veya geri bildirim döngüsü olarak adlandırılır) belirsizliği, yüksek emisyonlu CO₂ senaryosu uyarınca artıyor ve daha önemli hale geliyor. İklim sistemini ne kadar zorlarsak, bu sistemin öngörülebilirliği azalıyor. Bununla birlikte, oluşabilecek karbon döngüsü tepkilerinin boyutu daha ciddi hale geliyor.

*** Karbon yakalama teknolojileri, doğal yutak alanların emisyon tutma biçimlerini birebir kopyalamıyor. Kara ve okyanusların tepkisi nedeniyle, atmosfere salınan her bir ton CO₂'nin atmosferdeki toplam CO₂ üzerindeki etkisi, CDR yöntemiyle atmosferden uzaklaştırılan CO₂'den fazladır. Bu durum raporda, "toplam CDR miktarına bağlı olarak, insan kaynaklı CO₂'nin yakalama teknolojileri ile atmosferden uzaklaştırdığı CO₂ miktarı, atmosfere eşit miktarda CO₂ salınmasından yaklaşık yüzde 10 daha az etkindir" şeklinde ifade ediliyor.

*** İklim duyarlılığı aralığı, IPCC'nin son değerlendirme raporundan bu yana daralma gösteriyor. 6. Değerlendirme Raporu'nun sunduğu en iyi tahmin, yüksek ihtimalle 2,5°C ila 4°C aralığında bulunan 3°C'yi işaret ediyor. Bu durum, 5. Değerlendirme Raporu'nda belirlenen en iyi tahmin olan 1,5°C ila 4,5°C aralığıyla karşılaştırıldığında, artış gösteriyor.

IPCC RAPORU'NUN SONUÇLARI, PARIS ANLAŞMASI'NIN SICAKLIK HEDEFLERİ KAPSAMINDA NE ANLAMA GELİYOR?

*** Paris Anlaşması, yüzyılın sonuna kadar küresel ısınmanın, tercihen 1,5°C'yi aşmayacak şekilde, 2°C ile sınırlandırmayı taahhüt ediyor. 1. Çalışma Grubu raporu bu gerekliliği her zamankinden daha açıkça ortaya koyuyor: CO₂ ve diğer sera gazlarından kaynaklanan emisyonları, 2050 yılı ve sonrasında net olarak

sıfırlamadığımız durumda, 21. yüzyılda küresel ısınmayı 1,5°C veya 2°C sınır limitleri aşılacaktır.

*** Dünyanın yüzey sıcaklığının en son (sanayi devrimi öncesindeki seviyelerle kıyaslandığında) 2,5°C'nin üzerine çıkması, 3 milyon yılı aşkın zamanda gerçekleşmişti. Bu sebeple gezegenin karşı karşıya olduğu ısınma seviyesi, eşi benzeri görülmemiş ölçektektir.

*** Çalışma Grubu, izlenebilecek beş sosyo-ekonomik yol haritası sunarak, izlenecek farklı yolların gelecekte sıcaklıkları ne şekilde etkileyeceğini özetliyor.

*** En düşük emisyon senaryosu dışındaki tüm senaryolarda, yakın gelecekte (2021 ile 2040 yılları arasında) küresel ısınma 1,5°C'yi aşacak ve yüzyılın sonuna kadar 1,5°C'nin üzerinde seyredecektir.

*** En düşük emisyon senaryosu, geçici olarak yaşanacak 0,1°C'den düşük aşım sonrasında, karbonun atmosferden çıkarılması ve sıcaklıkların tekrar düşürülmesi sonucunda, ısınmanın 1,5°C ile sınırlı kalacağını öngörüyor.

*** Küresel ortalama sıcaklıklardaki artış devam ederken, önümüzdeki beş yılın en az birinde ısınma ortalamasının geçici olarak 1,5°C üzerine çıkması riski artıyor. Ancak rapor, tek bir yılda yaşanan sıcaklık değişiminin 1,5°C veya 2°C seviyesinin üzerinde gerçekleşmesinin, küresel ısınma seviyesinin aşıldığı anlamına gelmediğine dikkat çekiyor.

RAPOR HAKKINDAKİ GÖRÜŞLER

Marmara Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden Dr.Semra Cerit Mazlum:

"Bu rapor, Türkiye'nin iklim değişikliği politika ihtiyaçlarını tüm açıklığıyla ortaya koyuyor. Rapor öncekiler gibi Akdeniz Havzasının kırılganlıklarını sergiliyor ve olası değişimleri daha ayrıntılı olarak görüyoruz. İklim değişikliğine adaptasyonun sosyo-ekolojik sistemlerin özelliklerini dikkate alacak biçimde planlanması ve adaptasyonun imkânsız hale gelebileceği koşullara karşı kayıp ve zarar için ulusal düzeyde mekanizmaların hazırlığına şimdiden başlanması önemli. Devam eden orman yangınları adaptasyon planlamasının yalnızca ekosistem türleri ya da sosyo-ekonomik sektörler odaklı olmasının yeterli olmadığını gösteriyor. Raporun bulgularının önemli bir yansıması da Türkiye'nin iklim politikasında emisyon azaltımının 1,5 derece hedefine göre yenilemesi ihtiyacının daha belirgin hale gelmesi. Bu bakımdan Paris Anlaşması'nın ulusal katkı belgesinin güncellenerek onaylanması önem taşıyor."

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Orman Fakültesi, Toprak İlimi ve Ekoloji Anabilim Dalı'ndan Prof. Dr. Doğanay TOLUNAY:

"IPCC'nin 6. Değerlendirme Raporu, ülke görüşleri de dikkate alınarak hazırlandığı için açık açık yazmasa da freni patlamış bir otobüsün içinde, son sürat uçuruma doğru gittiğimizi söylüyor aslında. Türkiye olarak bizler de bu otobüsün içindeyiz. Sadece bu yıl yaşadığımız seller, kuraklık ve son olarak orman yangınları gelecekte olabileceklerin göstergesi. Çünkü ülkemiz için yapılan tüm tahminler, modellemeler bu ve benzeri aşırı hava olaylarının şiddeti ve sıklığının gelecekte çok daha fazla olacağını ortaya koyuyor. İklim değişikliğini plansızlığımız, tedbirsizliğimiz ve bize bir şey olmazcılığımızı örtbas etmek için kullanıyoruz. Acilen bir şeyler yapmalıyız. Bunun için de öncelikle sera gazı salınımı için 2030 yılına kadar en az yüzde 50 azaltım hedefi koymalı ve çok katı olarak uygulamalıyız. Bu da yetmez deyip yine acilen iklim değişikliğiyle şiddeti ve sıklığı artan aşırı hava olaylarına karşı uyum önlemleri almalıyız. Bunları yaparken de doğayı, ekosistemleri ve biyolojik çeşitliliği de korumalıyız."

Temiz Hava Hakkı Platformu Koordinatörü Buket Atlı:

"Her yıl dünyada hava kirliliği nedeniyle 4.2 milyon kişinin ölümüne neden olan kirleticilerden bazıları Kükürt dioksit (SO₂) ve azot oksit (NO₂) gibi genellikle kentlerde yüksek seviyelerde bulunan gazlardır. Kara Rapor 2020 çalışması, hava kirliliği Dünya Sağlık Örgütü'nün önerdiği seviyelere indirilebilseydi Türkiye'de 2017-2019 yılları arasında trafik kazalarının en az 6 katı kadar ölümün engellenebileceğini gösteriyor. Hem iklim değişikliğine hem de reaksiyona girerek bulunduğu zaman hava kirliliğine neden olan bu kirleticilerin hepsinin nedeni ise sanayi, ulaşım, enerji gibi faaliyetler için kullanılan fosil yakıtlar. İklim değişikliği ile mücadele aynı zamanda temiz hava hakkını da savunmak demektir, bu yüzden hükümetler tarafından acilen birlikte ele alınması gerekiyor."

BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi eski Genel Sekreteri ve Küresel İyimserlik (Global Optimism) girişiminin kurucu ortağı Christiana Figueres:

"Bu rapor, fosil yakıtları terk etmek ve daha temiz, daha yeşil büyüme modeline geçmek üzere küresel ölçekteki çabalarımızı hızlandırmamız gerektiğini bir kez daha hatırlatıyor. Bu amaçlara ulaşmak için Paris Anlaşması bize yol gösteriyor. İklim değişikliğinin hızla katlanan etkilerinden kaçınmak için ihtiyacımız olan her adım gerçekleştirilebilir nitelikte. Ancak buna yönelik atılacak adımlar, etkilerden çok daha hızlı şekilde hayata geçen çözümlerle ve 2030 yılına kadar küresel emisyonları yarıya indirmeye bağlı. 26. Taraflar Toplantısı karar anı olacak."

Taraflar Toplantısı'nın başkanlığını yürüten Alok Sharma:

"Bilim, bizlere iklim krizinin etkilerinin tüm dünyada görüldüğünü ve bugün harekete geçmediğimiz durumda, bu krizin en olumsuz etkilerini yaşamlarımızda, geçim kaynaklarımızda ve doğal yaşam alanlarımızda görmeye devam edeceğimizi açıkça gösteriyor. Tüm ülkelere, hükümetlere, iş dünyasına ve toplumlara mesajımız, iklim değişikliğinin gidişatında belirleyici olan önümüzdeki on yılda, kararlarınızı bilime dayalı ve küresel ısınmayı 1,5°C ile sınırlandırma hedefini canlı tutmak üzere olan sorumluluğunuzu benimseyecek şekilde verin. Bunu hep birlikte başarabiliriz. Başarının temelinde, yüzyılın ortasına kadar net sıfır emisyon hedefine dayalı yol haritasına sadık kalmak, 2030 yılına dair iddialı emisyon azaltım hedefleri taahhüt etmek ve uzun vadeli stratejileri öne çıkararak, kömüre dayalı elektrik üretimini sonlandırmak, elektrikli araçların piyasaya sürülmesini hızlandırmak üzere harekete geçmek, ormansızlaşmayla mücadele etmek ve metan emisyonlarını azaltmak yatıyor."

BM İklim Eylemi ve Finans Özel Temsilcisi Başkanı Mark Carney:

"IPCC'nin değerlendirmesi, iklim krizinin ölçeğini ve buna yönelik politika ve stratejik tepkileri anlamak için kritik önem taşıyor. Bu kapsamda politika, iş ve finans dünyasının vereceği kararlarının yönü, dünyanın hızla azalan karbon bütçesi gerçeğine ve insanlık ve gezegene yönelik hızla artan fiziksel riskleri de içerecek şekilde olmalı ve bilime dayanmalıdır. IPCC raporu, kurulların mutlaka okuması gereken bir rapordur. Bu raporun sonuçları, acil stratejik eylemlerin hayata geçirilmesinin zorunlu olduğunu gösteriyor."

Borç artışında son 3 yıl önceki 95 yıla eşit!

Alaattin AKTAŞ

10 Ağustos 2021 Salı

- ✓ **Haziran 2018, yeni bir yönetim sistemine geçilen ay. Türkiye Cumhuriyeti'nin 95 yıl sonundaki iç ve dış borç bakiyesi 100 lira.**
- ✓ **Aradan 3 yıl geçti ve 2021 haziranına geldik. Bu 3 yıldaki net borçlanma 95 yıldakinden fazla, 109 lira.**
- ✓ **Sayılar da bir yanlışlık yok. Bu sayıları bizlere, yani kamuoyuna ulaştıran da Hazine ve Maliye Bakanlığı.**

Bu köşede dün 2003'ten bu yana olan dönemdeki iç ve dış borç gelişmesine yer verirken acaba yeni sistemle birlikte borçlarda nasıl bir gelişme olmuştur, diye düşündük. 2018'in haziran ayında yapılan seçim sonrası geçilen ve Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi adı verilen sistemle üç yılı geride bıraktık. Borçların seyri açısından yalnızca bu döneme bakmakta da yarar vardı.

Baktık ve hayretler içinde kaldık! Nasıl kalmayalım ki...

Merkezi yönetimin 2018'in haziran ayı sonundaki toplam borç stoku 969.9 milyar lira. Yani yaklaşık 1 trilyon lira. Peki bu tarihi izleyen üç yılda ne olmuş dersiniz... 2018 haziranında 969.9 milyar lira olan borç stokuna 1 trilyon 57 milyar liralık borç daha eklenmiş ve toplam stok 2 trilyon 27 milyar liraya ulaşmış.

Türkiye Cumhuriyeti ilk 95 yılında bir anlamda 969.9 milyar lira borç biriktirmiş. Borçlanmış, ödemiş; borçlanmış, ödemiş; sonuçta 2018 hazirandaki borç bakiyesi bu kadar.

Sonraki 3 yılda bu 95 yıldakinden daha fazla, net 1 trilyon 57 milyar lira daha borçlanılmış.

10.08.2021

Sayılar defalarca baktık; acaba bir yanlışlık mı var, diye. Yok!

Sayılar doğru. Kaynak Hazine ve Maliye Bakanlığı. İsteyen bakanlığın web sayfasına girip bakabilir.

Türkiye Cumhuriyeti 95 yıl sonunda, 2018 haziranı itibarıyla 100 lira borçlu durumda. Gelmişiz 2021'in haziranına ve aradan geçen 3 yılda 100 lira olan borcu 209 liraya çıkarmışız.

Yeni yönetim sistemiyle uçuşa geçmek derken borçlar mı kastedilmişti acaba!

İç ve dış borç ayırımında durum

Hazine ve Maliye Bakanlığı verilerine göre son üç yılda iç borç stoku yüzde 102.3, dış borç stoku ise yüzde 118.1 arttı.

Ancak bir ayrıntıyı gözden kaçırmamak gerek. Dış borç stokundaki artış ağırlıkla kur artışından kaynaklandı.

Merkezi yönetimin dış borç stoku 2018'in haziran ayı sonunda 89.4 milyar dolardı. Dış borç bu yıl haziran sonunda 102.2 milyar dolara yükseldi. Artış oranı yüzde 14. Ne var ki bu dönemde dolar kuru yüzde 89 artışla 4.61'den 8.71'e yükseldi.

Herhalde birileri çıkıp "Bakın artış dolar kurundan kaynaklanmış, biz ne yapalım" demeyecektir. O zaman sorarlar; "Dolar kurunu bu kadar artıran kim" diye...

Bu arada sözünü ettiğimiz dış borcun merkezi yönetime ait borç olduğunu ve Türkiye'nin toplam dış borcunu yansıtmadığını özellikle belirtelim.

Döviz cinsi iç borçlanma nereye?

İç borç stoku son üç yılda yüzde 102.3 arttı ama bu borç stokunda para detayı da çok önemli.

Bu üç yılda TL cinsi iç borç stoku yüzde 51 arttı. Ancak döviz cinsi iç borç stokundaki artış yüzde ile ifade edildiğinde anlamını yitirecek boyuta ulaştı. (Yüzde 39.372 artış!) Döviz cinsi iç borç stoku bu üç yılda tam 394 kat artmış, 394 kat!

"Hocanın dediğini yap, yaptığını yapma" misali vatandaşa ve şirketlere "Geliriniz döviz değilse dövizle borçlanmayın" çağrısı yapan, döviz geliri olmayan şirketlerin yurtdışından döviz borçlanmasına sınırlama getiren devlet, sanki vade geldiğinde kendisi döviz basma olanağına sahipmiş gibi durmaksızın döviz cinsinden iç borçlanmaya gitmiş. Bu tercihin nedeni belli; faizi yükseltmemek. Yani yapılan günü kurtarmaya çalışmaktan başka bir şey değil.

Haziran sonunda 290 milyar liralık döviz cinsi iç borcumuz var. Yani 33 milyar dolar bir iç borç.

Merkezi yönetimin haziran itibarıyla yurtdışına 102.2 milyar dolar, yurtiçine de yurtdışına olanın üçte biri kadar, 33 milyar dolar borcu bulunuyor. Bu borcun TL karşılığı da 1.2 trilyona yaklaşıyor.

Merkezi yönetim borcunda son 3 yıl (Milyon TL)

	İç borç stoku			Dış borç stoku	Döviz cinsi borç	Toplam borç
	TL cinsi	Döviz cinsi				
2018 Haz.	561.194	560.459	735	408.746	409.481	969.940
2018	586.142	580.277	5.865	480.973	486.838	1.067.115
2019	755.052	668.538	86.513	574.002	660.515	1.329.054
2020	1.060.354	794.436	265.918	752.495	1.018.413	1.812.849
2021 Haz.	1.135.414	845.297	290.117	891.387	1.181.504	2.026.802
Fark	574.220	284.838	289.382	482.642	772.023	1.056.862
Değ.(%)	102,3	50,8	39371,7	118,1	188,5	109,0

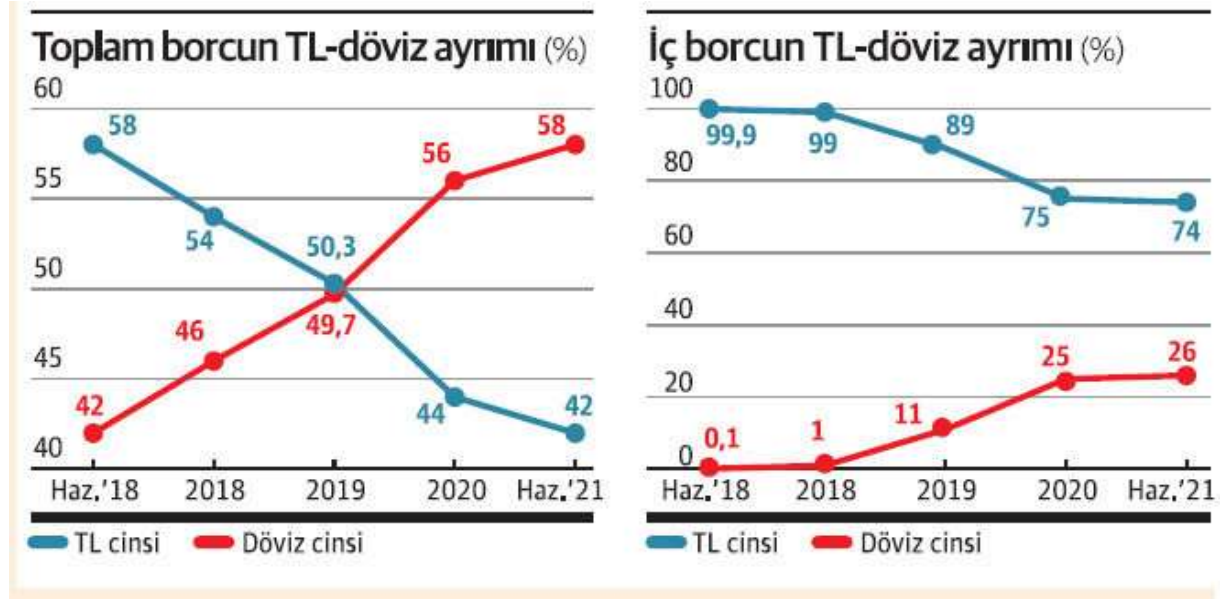
DÖVİZİN PAYINDAKİ ARTIŞ KAYGI VERİCİ

Hazine'ye zaman zaman da olsa sıkıntı yaşatan dış borcumuz yetmezmiş gibi şimdi bir de iç borçta döviz yöneldik. Girişte değindik; faiz inadı yüzünden kendi paramızla yeterince borçlanmaya gidemeyince başkalarının parasıyla borçlanmaya başladık. Öyle ki bu yüzden merkezi yönetimin toplam borcunda döviz cinsinden olanların payı ilk kez yüzde 58'i aştı.

Üç yıl önce haziran 2018'de toplam borçta döviz cinsinden olanların payı yüzde 42, TL cinsinden olanların payı yüzde 58 düzeyindeydi; oranlar üç yıl sonra yer değiştirdi. TL'nin payı yüzde 42'ye indi, dövizin payı ise yüzde 58'i buldu.

İç borçta ise üç yıl önce döviz cinsi stokun payı yalnızca yüzde 0.1 düzeyindeydi, neredeyse sıfırdı. Şimdi bu oran yüzde 26'yı bulmuş durumda.

Hani nereden nereye derler ya, bizimki de o hesap; 0.1'den 26'ya... Her kur artışı Hazine'nin yüreğini ağzına getirecek. Hazine bir simge olarak görülmeli, bunu vatandaş hissedecek sonuçta. Bu borç bir şekilde ödeneceğine göre kur arttıkça Hazine daha da zorlanacak ve fatura dönüp dolaşıp vatandaşa çıkacak.

Abdulkadir Selvi

Sağduyu zamanı

10 Ağustos 2021

Şu günlerde en çok neye ihtiyacımız var diye sorulacak olsa elbette ki ciğerlerimizi yakan orman yangınlarının sona ermesini isteriz.

İkinci sırada ekonominin iyileşmesini, refahın artmasını, işsizliğin düşmesini talep ederiz.

Yeniden yükselişe geçen koronavirüsün bir daha dönmek üzere hayatımızdan çıkmasını isteriz.

Bunların hepsi sıralamaya dahi konamayacak kadar önemli konular.

EN ÇOK ONA İHTİYACIMIZ VAR

Ama bizim şu günlerde en çok neye ihtiyacımız var dersiniz o da sağduyu derim.

Orman yangınlarından dahi husumet üretebiliyorsak durum vahim demektir.

Erdoğan nefreti yüzünden Türkiye'yi küçük düşürmeyi göze alabiliyorsak sorun ciddi demektir.

Olimpiyatlarda kazandığı altın madalyasını Cumhurbaşkanı'na hediye ettiğini açıkladığı için **Busenaz Sürmeneli**'yle gümüş madalya kazanan **Buse Naz Çakıroğlu**'nu ayırmaya kalkıyorsak sıkıntı büyük demektir. Oysa Busenazlarımızın ikisi de gurur kaynağımız, başımızın tacı.

ERDOĞAN'IN GİTMESİ İÇİN

Onaylanan Axess Kredi Kartı limitin ne kadar? Cevabı bu başvuruda.Akbank

Araba Ücretsiz Ekspertiz için Şimdi Tıkla!arabam.com

—

by Taboola

Kutuplaşma öyle bir noktaya geldi ki gazeteci **Can Ataklı**, “**Başkan Erdoğan’ın gitmesi için büyük yangınlar lazım**” demişti.

Can Ataklı, Erdoğan’ın gitmesi için gereken felaket senaryolarını şöyle sıralamıştı: “Valla Tayyip Erdoğan’ın gitmesi için çok büyük bir halk öfkesinin doğması gerekiyor. Büyük bir doğal afet, bir deprem, başka bir doğal felaket, çok büyük sel, çok büyük yangınlar. Mesela Avustralya’yı yakan bir yangın vardı ya, ülkenin her yanını neredeyse. O kadar büyük yangınlar, can kaybına yol açacak bir sel felaketi gibi. Esas korkutucu olan bir askeri başarısızlık.”

Yangın çıktı, o kadar insanımız, o kadar canlı, yabancı hayvanlar, börtü, böcek, o kadar ağacımız yandı... İnsanlar evsiz barksız, yurtsuz, yuvasız kaldı.

ASİL BİR MİLLETİZ

Yangında hayatları pahasına haber vermeye çalışan TRT ekibi, Ülke TV muhabiri **Sevgi Deniz** ve kameraman **Fatih Durmuş** saldırıya uğradı. Halk TV’nin yayını basıldı. Ne oldu? Herkes kendine yakın yayın kuruluşuna “**Geçmiş olsun**” dedi.

Beklerdim ki AK Partililer Halk TV’ye yapılan saldırıya çok sert tepki versin. İsterdim ki CHP’liler TRT ve Ülke TV’yi arayıp geçmiş olsun dileklerini bildirsın.

Ama olmadı.

Artık biz ne zaman böyle bir millet olduk sorusunu sormanın bir anlamı kalmadı. Çünkü biz böyle bir millet değiliz. Yangın bölgesinde canı pahasına mücadele eden insanlarımızı gördük. Kahramanlık destanı yazanlara tanıklık ettik.

SİYASETTE KUTUPLAŞMA TEHLİKESİ

Ama şunu sormak gerekiyor herhalde. Biz neden bu kadar büyük bir siyasi kutuplaşmanın içine giriyoruz? Sanatçımız dahi kendisinden yardım talep edenlere AKP’li olan-olmayan muamelesi yapıyor. Eleştirilince de öfkeden deliye dönüp ağzından köpükler saça saça hakaretler savuruyor.

Biz böyle bir millet değiliz. Felçli eşini yangının ortasında bırakmayan **İbrahim Amca**’yız. “**Anne ölürüm de seni bırakmam**” diyen **Hasan**’ız, **Ayşe Nine**’yi kurtaran Düzceli gönüllüleriz, Silifke’deki yangında çeyizi yanan **Fatma** için seferber olan hayırsever insanlarız.

Biz asil bir milletiz. Ama bu kutuplaşma niye? İktidarıyla, muhalefetiyle hepimiz bu ülkenin evlatları değil miyiz? **Erdoğan** gitsin diye felaketlerden medet ummak niye?

10.08.2021

Biz siyaseti neden böyle bir kan davasına dönüştürüyoruz? O nedenle diyorum ki bize her şeyden çok sağduyu lazım.

GENEL BAŞKANLIK HESAPLARI

SİYASETTE üstte büyük bir taş oynayınca aşağıda da çok taş oynatıyor.

Biz cumhurbaşkanı adaylarıyla meşgulüz ama madalyonun bir de öteki yüzü var. CHP'de **Kılıçdaroğlu**'nun, İYİ Parti'de **Meral Akşener**'in koltuğundan kalkmasını gerektiren bir durum oluşursa, iki partide de kıran kırana geçecek bir genel başkanlık yarışı yaşanacak.

Başkanlık sisteminde cumhurbaşkanı seçilen kişinin partisinden istifa etmesi gerekmiyor. Ancak Millet İttifakı buna karşı. Ayrıca güçlendirilmiş parlamenter sistemi savunuyorlar.

LİDERLİK YARIŞI

Kılıçdaroğlu ya da **Akşener**, cumhurbaşkanı olursa CHP ve İYİ Parti'de genel başkanlık yarışı başlayacak. CHP'de “**Kılıçdaroğlu cumhurbaşkanı olsun, CHP genel başkanı olurum**” hesabında olanlar var. Bu ayıp değil. Siyasetin gereğidir. **Özal**'dan sonra **Mesut Yılmaz**, **Demirel**'den sonra **Tansu Çiller** partilerinin başına geçmişlerdi. **Kılıçdaroğlu**'ndan sonra CHP Genel Başkanlığı hesabı yapanlar, **Kılıçdaroğlu**'nun cumhurbaşkanı adaylığını destekliyor. **Kılıçdaroğlu** gitsin ki onların önü açılsın. Benzer durum **Meral Akşener** sonrası İYİ Parti'de yaşanacak. **Akşener** cumhurbaşkanı olursa İYİ Parti'yi kıran kırana bir mücadele bekliyor.

CHP'de genel başkanlık hesabı yapanların bir kısmı **Kılıçdaroğlu**'nun cumhurbaşkanı adaylığı için şimdiden desteklerini iletmışler.

Kemal Bey gitsin ki önleri açılsın.

DEMİRTAŞ HESABI YANLIŞ

Millet İttifakı cumhurbaşkanlığı seçimlerinde tüm umudunu HDP'ye bağlamış durumda. İstanbul ve Ankara büyükşehir belediye başkanlığı seçimlerini HDP'nin desteğiyle aldıkları için 2023 seçimlerinde de HDP'nin cumhurbaşkanı adayı çıkarmadan Millet İttifakı'nın ortak adayını desteklemesini istiyorlar.

Her seçimde aday çıkaran HDP'de bu kez cumhurbaşkanı adayı çıkarmamak gibi bir eğilim var.

HAPİS CEZASI ENGELİ

10.08.2021

Ama bir grup ısrarla **Selahattin Demirtaş**'in cumhurbaşkanı adayı olacağını savunuyor. 2023 seçimlerine daha 2 yıl var. Köprülerin altından çok sular akar ama **Selahattin Demirtaş**'ın şöyle bir sorunu var. **Selahattin Demirtaş**'a 7 Eylül 2018'de verilen 4 yıl 8 aylık hapis cezası Yargıtay tarafından onandı. Buna rağmen **Demirtaş**, cumhurbaşkanı adayı olduğu takdirde kararı YSK verecek.

Siyasi yasaklara karşı birisiyim. Ancak süreçleri de doğru değerlendirmek lazım. **Demirtaş** aday olmayabilir ama sistemi test etmek adına aday olur da YSK, **Demirtaş**'ın adaylığını veto ederse, o zaman HDP hem mağdur rolünü oynayacak hem de cumhurbaşkanı adayı çıkarmayarak Millet İttifakı'nın adayını destekleyecek.

Esfender KORKMAZ

Muhalefetin tarihî sorumluluğu

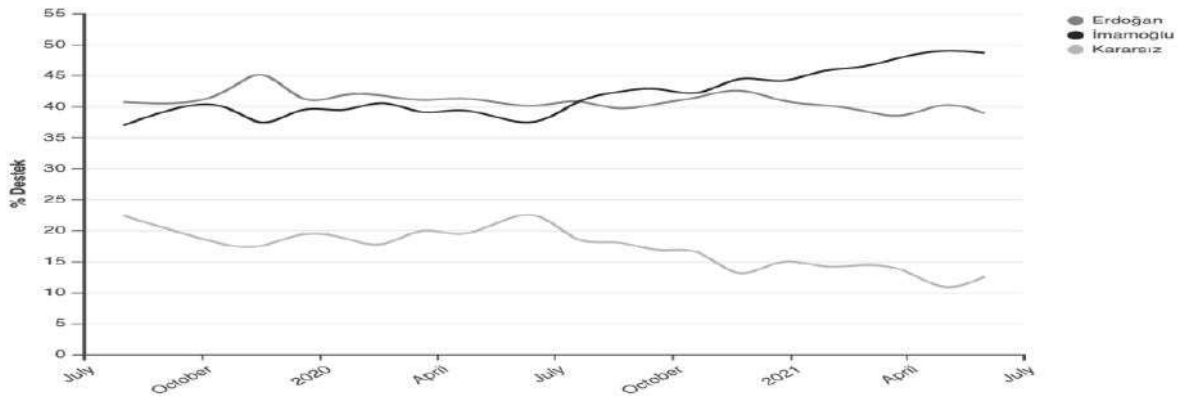
10 Ağustos 2021 Salı

Geçtiğimiz Cuma günü bu köşede, Wikipedi'nin çok sayıda anket ortalaması sonuçlarını vermiştim. Son ortalamaya göre yüzde 10 baraj üstünde kalan partilerin oy oranları, AKP yüzde 33, CHP yüzde 25 ve İYİ Parti yüzde 14,5'tir.

Aynı şekilde Cumhurbaşkanlığı adayları içinde çok sayıda anket ortalaması alınmış ve oy oranlarının grafiği verilmiştir.

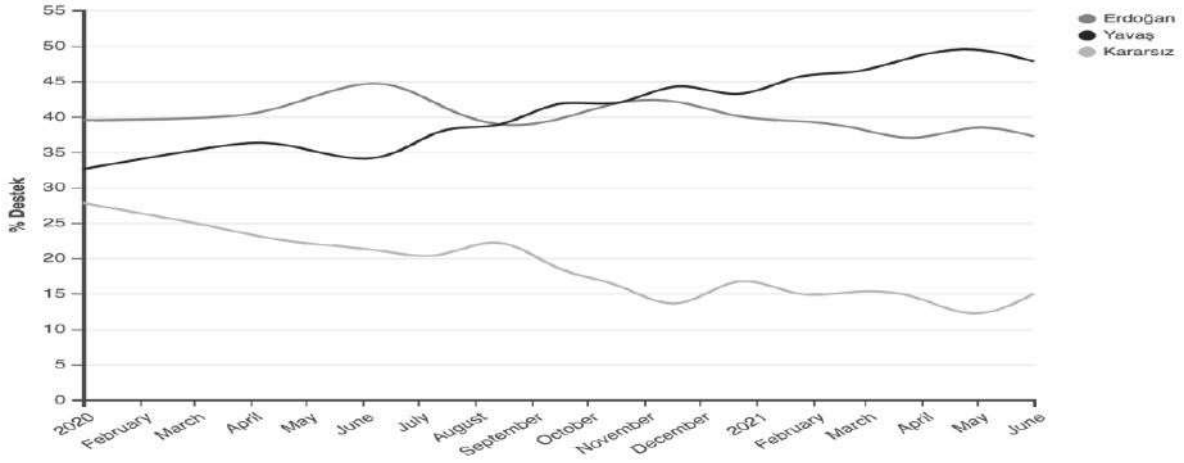
Erdoğan-İmamoğlu

2019 başında Erdoğan'ın oy oranı yüzde 41, İmamoğlu'nun yüzde 37'dir. 2020 Haziran ayında her ikisinin oyları yüzde 41,5'te kesişiyor. Sonrasında İmamoğlu arayı açıyor ve 2021 Haziran'ında; İmamoğlu yüzde 49 Erdoğan yüzde 39 ve kararsızlar yüzde 12 oluyor.

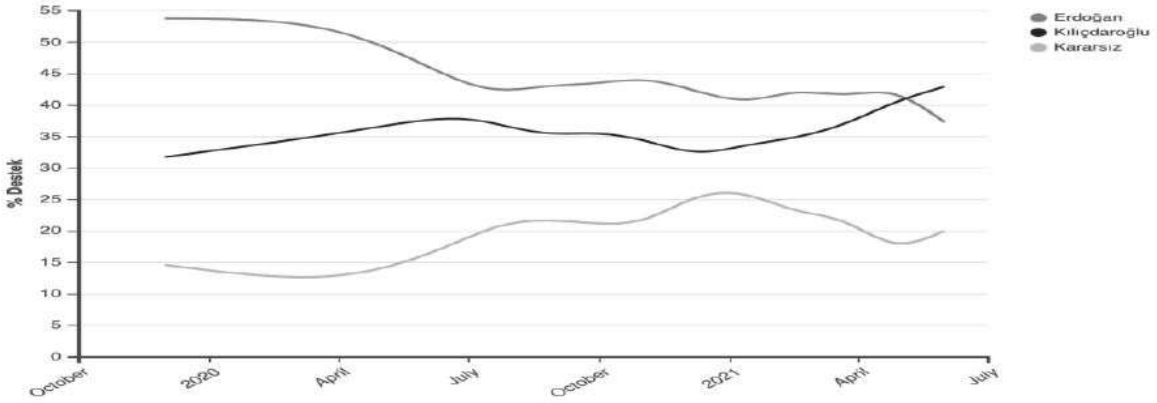
Erdoğan-Yavaş

2020 başında Erdoğan'ın oy oranı yüzde 40 ve Yavaş'ın yüzde 33'tür. 2020 Ağustos ayında her ikisinin de oy oranı yüzde 40 olarak kesişiyor. 2020 Ağustos-Kasım arasında Erdoğan tekrar öne çıkıyor. Kasım 2020'de bu defa yüzde 42 seviyesinde tekrar kesişiyor. 2020 sonundan itibaren Yavaş öne geçiyor ve Haziran 2021'de Erdoğan yüzde 37, Yavaş yüzde 48 ve kararsızlar yüzde 15 oluyor.

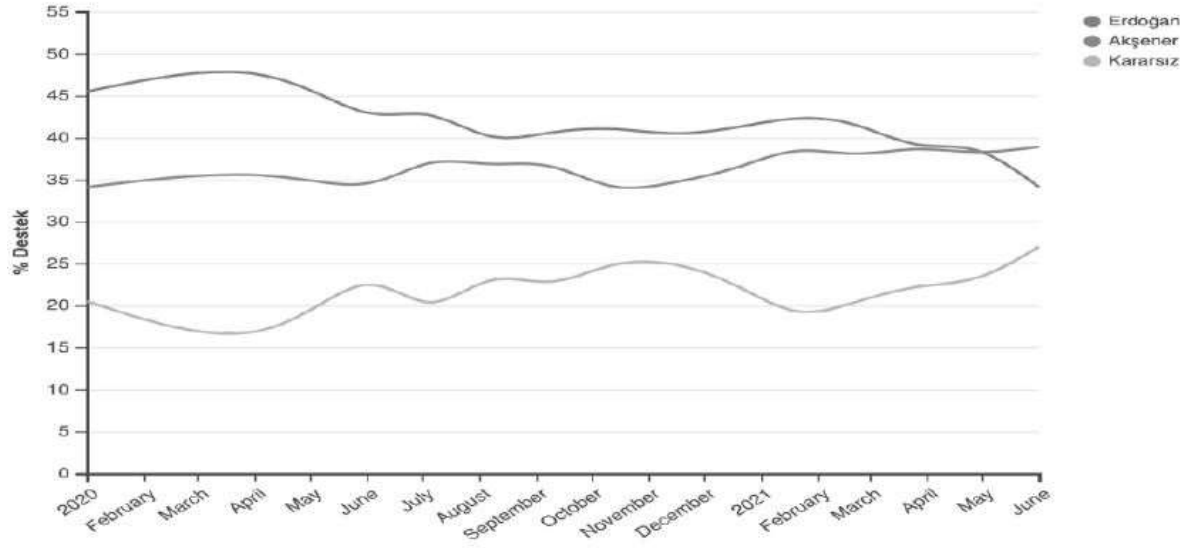
Erdoğan-Kılıçdaroğlu

2019 sonunda Erdoğan'ın oy oranı yüzde 54, Kılıçdaroğlu'nun yüzde 32'dir. Kılıçdaroğlu'nun Nisan, Mayıs 2021 aday olabilirim açıklaması sırasında her ikisinin de oy oranı yüzde 41'de kesişiyor. Sonrasında Kılıçdaroğlu geçiyor. Mayıs sonunda, Kılıçdaroğlu yüzde 42,5 ve Erdoğan yüzde 36 ve kararsızlar yüzde 21,5'tir.

Erdoğan-Akşener

2020 başında Erdoğan yüzde 46, Akşener yüzde 39 ile başlıyor. 2021 Nisan ayında her ikisi de yüzde 39'da birleşiyor. Mayıs 2021'de Akşener 39, Erdoğan 34 ve kararsızlar yüzde 27 oluyor.

Anket sonuçları ile ilgili şu tespitleri yapabiliriz ;

1. Anketler kamuoyunun nabzıdır. Eğer siyasi partiler başarılı olmak istiyorlarsa, parti yöneticilerinin şahsi hesaplarını, parti içi hizipleri en azında bu kritik eşik geçilinceye kadar bir tarafa bırakmaları gerekiyor.

2. İmamoğlu ve Yavaş'ın oyları Nisan 2021' de yüzde 50'ye çıkıyor. Kararsızlarda azalıyor. Ama Kılıçdaroğlu'nun aday olabilirim açıklamasından sonra yüzde 48'e geriliyor.

İbrahim Kahveci

İç güçler

MHP Genel Başkanı Devlet Bahçeli “Devletimizi güçsüz gösterenlere dikkat edelim” dedi. Bu açıklamasını aslında orman yangınları üzerine yaptı ama akıllara yine MHP'nin “askıda ekmek” kampanyası geldi.

Devletimiz güçlü olmalı ve birlik olmalıyız ama sivil vatandaşların kimlik kontrolü yaptığı yerde devlet nerede oluyor? Sahi kimlikte nereye bakıyorlardı?

Devlet millet kucaklaşınca, birlik olunca güçlü oluruz. Hak edenin hakkını aldığı yerde güçlü oluruz. Oysa siyaset kendi ittifakının dışındakileri bir şekilde dışlamış durumda.

Anadolu'da bütün muhalif partililer artık terör örgütleri yandaşı olarak görülüyor. Bu kadar bölünmüşlüğü bir ülke kaldıramaz.

Ama asıl dikkat çeken noktalardan biri de ekonomik faydanın bölünmesidir.

İş bulmanın en kolay yolu iktidar ittifakının bir parçası olmaktan geçiyor. Parti teşkilatlarının ilişkilendirdiği iktidar, dernek ve vakıfları vasıtası ile İŞ-KUR'a çalışıyorsa vay halimize...

Sınavda başarılı olanı sözlüde elemek, sözlüde tanıdığı vasıtası ile işe girmek ülkede verimsizliğin en temel kapısını oluşturur. Sonra da yangınlar neden sönmedi, operasyonlar neden başarısız oldu deriz kendi kendimize.

Bakın daha son dönemde dolar gayet sakindi. Hatta 25 Haziran günü gördüğü 8,80 zirvesinin ardından önce yatay seyretmiş ve ardından 8,30'a kadar düşüş yaşamıştı. Sonra birden sert bir yükselişle yeniden 8,70 sınırına dayandı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan yine bir TV kanalında yine bilindik enflasyon&faiz teorisinden bahsetti. Ve yine bilindik kur yükselişi yaşandı...

Acaba bu maliyet artırıcı konuşmaları defalarca hangi dış güç yaptırmış olabilir? Mesela Hazine garantili müteahhitlerin sözleşmeleri İngiliz tahkiminde bekliyor. Ülke yıkılsa da onlar paralarını alacaklar ve alıyolar.

10.08.2021

Londra tahkimleri için mi kurları artırmak istiyoruz? TL değer kaybetsin ve Londra Tahkimde bekleyen Hazine garantili müteahhitler TL bazında daha çok para alsınlar mı isteniyor?

Bunu tam olarak bilemiyoruz tabii. Ama Türkiye olarak 2013'ten beri şu enflasyon ve faiz teorisinden çekmediğimiz kalmadı.

Artık Merkez Bankası şu faizleri her ay 3-5 puan düşürmeye başlasın ve kısa süre sonra yüzde 5'lere kadar çöksün ki, ne olacağını hep beraber görelim. Her yanıışımıza dış güçler bahanesi bularak toplumu daha ne kadar avutabiliriz?

Dolar artık yine 7,60'ın üzerine çıktı. Bir konuşma 30 kuruşa mal oldu. Ve bu 30 kuruş Hazine garantili müteahhitlerin alacaklarını 50 milyar lira artırmış oldu.

Değer mi sizce...

***

Şu dış güçlere bir kez daha bakalım. Mesela Avrupa... Bizim kişi başına geliri 25-30 bin dolar olan 2,5 trilyon dolarlık bir ekonomi olmamızı ister mi? Bu ekonomik güç ile bölgede oyun kurucu veya oyun içinde oyuncu olacağımız kesindir. Evet, bunu istemeyebilirler (aslında bölgesel zenginlik kazandırır ama biz yine de komplocu gidelim)

Ama şunu unutmayın ki Avrupa bu kadar zayıf bir Türkiye'de istemez. En başta Avrupa'nın güvenliği açısından istemez.

O kadar zayıfladık ki, ayaklarımızın üstünde duramıyoruz.

Finansal yapımız 128 milyar dolar sonrası adeta rüzgâra kapılmış yaprak gibi. En küçük esintide fırtına tepkisi veriyor.

Kişi başı gelirimiz 8500 dolara düşerek orta-fakir ülke olduk. Surinam-Peru gibi ülkelerle aynı sınıfa giriyoruz. Kosta-Rica artık bizden çok zengin ülke.

Bu kadar fakirlik bölgede kimsenin işine gelmez. O nedenle dikkat ederseniz bize tavizler karşılığı paralar yollanıyor. ABD bile Afganlılara Türkiye'yi önerebiliyor.

Kısaca sorun dış güçler yerine asıl iç güçlerde.

İçeride bizi ayakta tutacak güce ihtiyacımız var.

Ve iktidarın kendinden başka ayakta tuttuğu güç olmadığı için artık ayakta duracak gücümüz de kalmadı.

En kısa sürede ayakta durmayı öğrenmeliyiz. Aksi halde evlatlarımızı çok daha karanlık bir gelecek bekliyor olacak.